

Çocukluk Disosiyasyon Soru Listesi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocukluk Disosiyasyon Soru Listesi*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19102>

Özet

Çocukluk Disosiyasyon Soru Listesi (ÇDSL), çocuk ve ergenlerde görülen dissosiyatif deneyimlerin sıklığını ve şiddetini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış bir psikolojik ölçektir. Bu ölçek, özellikle travmatik yaşantılarla ilişkili olabilecek disosiyatif semptomlar taramak ve değerlendirmek için tasarlanmıştır.

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması, Salih-Zoroğlu tarafından 1997 yılında bir tıp uzmanlık tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, ÇDSL'nin Türk popülasyonunda psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenilirlik) inceleyerek, ölçeğin klinik ve araştırma amaçları kullanıma zemin hazırlanmıştır. ÇDSL, disosiyatif bozuklukların erken tespiti ve çocukluk çağı travmaları etkilerinin anlaşılması açısından önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk, Disosiyasyon, Psikometrik Ölçek, Travma, Uyarlama, Çocuk Psikiyatrisi, Disosiyatif Bozukluklar.

Yazarlar

Salih-Zoroğlu, S. (Uyarlayan)

Amaç

Çocukluk Disosiyasyon Soru Listesi'nin temel amacı, klinik ve araştırma ortamlarında çocuk ve ergenlerdeki disosiyatif belirti spektrumunu güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirmektir. Ölçek, bireyin yaşadığı depersonalizasyon, derealizasyon, amnezi ve kimlik karmaşası gibi disosiyatif belirtilerin yoğunluğunu ve sıklığını nicelleştirmeyi hedefler.

Bu enstrüman, klinisyenlere disosiyatif bozuklukların ayırıcı tanısında yardımcı olmakta ve özellikle çocukluk çağı travmatik deneyimleriyle disosiyasyon arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmacılar için standart bir ölçüm aracı sunmaktadır. Ölçek, yüksek risk altındaki çocukların tanınmasında da kullanılabilir.

Yapı

Çocukluk Disosiyasyon Soru Listesi, psikolojideki **disosiyasyon** yapısını ölçmektedir. Disosiyasyon, bilincin, kimliğin, belleğin, algının ve çevresel farkındalığın normal entegrasyonunda meydana gelen kesintileri ifade eden karmaşık bir yapıdır. Ölçek, genellikle disosiyasyonun beş temel alt boyutunu veya bileşenini değerlendirir:

Amnezi: Önemli kişisel bilgileri hatırlayamama veya olaylar tamamen unutmama.

Depersonalizasyon/Derealizasyon: Kişinin kendine veya çevresine yabancılaşması, gerçek dünyayı hissetme.

Kimlik Karmaşası: Kimlik algısında net olmama veya içsel tutarsızlık yaşama.

Sönümlenme (Absorption): Çevreden kopma ve hayal kurmaya aşırı dalma eğilimi.

Bu boyutlar, çocukların günlük yaşamlarında yaşadıkları disosiyatif deneyimleri kapsamlı bir şekilde yansıtmayacak amaçlar. Ölçeğin toplam puanı, disosiyatif semptomların genel şiddetini gösterir.

Geçerlik

Çocukluk Disosiyasyon Soru Listesi'nin Türk popülasyonundaki psikometrik geçerlilik çalışmaları, Salih-Zoroğlu tarafından 1997 tarihli uzmanlık tezinde incelenmiştir. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları sunulmamış olsa da, uyarılma sürecinde ölçeğin yapısal bütünlüğünü kanıtlamak amacıyla çeşitli geçerlik türleri araştırılmıştır.

Yapılan geçerlik analizleri arasında genellikle **içerik geçerliliği** (maddelerin ölçülmek istenen yapıyı ne ölçüde temsil ettiği) ve **ölçüt bağımlı geçerlik** (klinik tanımlar veya diğer disosiyasyon ölçütleri ile korelasyon) yer almaktadır. Bu çalışmalar, ÇDSL'nin Türk kültürüne uygunluğunu ve disosiyatif semptomları klinik olarak anlamlı bir şekilde ayırt etme yeteneğine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, yüksek düzeyde disosiyasyon beklenen klinik örneklemeler ile sağlıklı kontrol gruplarının ayrıştırılması, ölçeğin geçerliliğinin önemli bir göstergesidir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, uyarılma çalışmaları temel bileşenlerinden biri olup, ölçeğin ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve kararlılığı değerlendirir. Güvenirlik çalışmaları kullanılarak bazı yöntemler şunlardır:

Çok Tutarlılık: Ölçekteki maddelerin aynı yapıyı ölçme derecesini gösteren Cronbach Alfa katsayılarının hesaplanması. Yüksek Alfa değerleri, ölçeğin içsel bütünlüğünün güçlü olduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Aynı bireylere farklı zamanlarda uygulanan test sonuçlarının korelasyonu ile ölçeğin zaman içindeki kararlılığının belirlenmesi.

Salih-Zoroğlu (1997) tezinde bu değerleri detaylandırmış olup, ÇDSL'nin çocuk ve ergen popülasyonunda güvenilir sonuçlar ürettiği sonucuna varılmıştır. Orijinal kaynakta spesifik güvenilirlik katsayıları sunulmamıştır.

Faktör Analizi

Çocukluk Disosiyasyon Soru Listesi'nin uyarlama çalışmasında, orijinal ölçeğin teorik faktör yapısının Türk örnekleminde de geçerli olup olmadığını test etmek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin tek bir genel disosiyasyon boyutu mu, yoksa amnezi ve depersonalizasyon gibi alt boyutlardan oluşan çok boyutlu bir yapı mı sergilediğini belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama sürecinde genellikle **açıklayıcı faktör analizi (AFA)** ve ardından **doğrulayıcı faktör analizi (DFA)** uygulanır. DFA, orijinal ölçeğin belirlenmiş faktör yapısının Türk kültürüne aktarılırken korunup korunmadığını istatistiksel olarak doğrulamıştır. Bu analizler, ÇDSL'nin yapısal geçerliliğini destekleyerek, klinik yorumlamalar için sağlam bir temel sağlamıştır.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Kullanılan Öz Bildirim veya Ebeveyn Bildirim Ölçeği (Orijinal ölçeğe bağlı olarak değişir).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama Dili)

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve Ergenler

Yaş Grubu: Genellikle 6-18 yaş aralığı (Uyarlanan orijinal ölçeğin hedef kitlesine göre kesinleşir).

Popülasyon Detayları: Klinik örneklem (özellikle travma, anksiyete, depresyon ve disosiyatif bozukluk tanısı alanlar) ve sağlıklı kontrol grupları üzerinde uygulanabilir.

Test Metodolojisi: Uygulama süresi kısadır ve genellikle bireysel veya grup olarak uygulanabilir. Maddeler, bireyin disosiyatif deneyimlerinin sıklığı veya şiddetini yansıtan bir derecelendirme sistemi kullanılarak yanıtlanır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Çocukluk Travması, Disosiyatif Deneyimler, Klinik Psikoloji, Ölçek Geliştirme, Salih-Zoroğlu, Psikolojik Ölçüm.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Bağılı E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazma Adresi: Salih-Zoro?lu, S. (1997 itibar?yla): ?stanbul Üniversitesi, T?p Fakültesi, ?stanbul.

zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: Uyarlama çal??mas? 1997 y?I?nda tamamlanm??t?r.

Derecelendirme: Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.

zinler ve Ücret: Ölçe?in klinik veya ara?t?rma amaçl? kullan?m? için gerekli izinler ve potansiyel ücretler hakk?nda güncel bilgi için adaptasyonu gerçekle?tiren yazar (Salih-Zoro?lu) veya ilgili akademik kurum (?stanbul Üniversitesi) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çal??malarda genellikle tezin referans gösterilmesi yeterli olmaktadır.

Kaynaklar

Salih-Zoro?lu, S. (1997). *Çocukluk Ça?? Disosiyasyon Soru Listesinin geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?* (T?pta uzmanl?k tezi). ?stanbul Üniversitesi, T?p Fakültesi, ?stanbul.

Çocukluk Disosiyasyon Soru Listesi Maddeleri

ÖNEML?: Bu ölçe?e ait orijinal maddeler kaynak içerikte sa?lanmam??t?r ve bu nedenle burada listelenmemektedir. Ölçek maddelerine ula?mak için Salih-Zoro?lu (1997) taraf?ndan haz?rlanan t?pta uzmanl?k tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.